

Õpetamine lihtsustatud õppekava alusel

(Vabariigi Valitsuse 16. detsembri 2010.a määruse nr 182 „Põhikooli lihtsustatud õppekava” lisa 1 alusel)

1. Lihtsustatud õppe korraldamise põhimõtted

- (1) Lihtsustatud õppetöö korraldamisel lähtutakse kooli õppekavas sätestatud põhihariduse alusväärtustest, õppe- ja kasvatus eesmärkidest, õppimiskäsitusest, hindamis põhimõtetest, nõuetest õpikeskkonnale ning õpilaste ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldusest, võttes arvesse õpilaste arenguvajaduste rõhuasetusi.
- (2) Lihtsustatud õppes väljastatakse õppenõukogu alusel põhikooli lõputunnistus õpilasele, kelle viimased aastahinded on vähemalt „rahuldavad“ ning kes on sooritanud eesti keele, matemaatika ja valikaine koolieksami.
- (3) Kooli valitud eksami õppeaine ja vormi määrab kooli direktor ning teeb selle põhikoolilõpetajatele ja tema seaduslikule esindajale teatavaks hiljemalt jooksva aasta 1. veebruariks.
- (4) Õppenõukogu otsusel võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis esitatud taotluse põhjal anda põhikooli lõputunnistuse ka lihtsustatud õppes õppivale õpilasele, kellel on:
 - 1) „nõrk“ või „puudulik“ lõpueksamihinne või õppeaine viimane aastahinne ühes õppeaines;
 - 2) „nõrk“ või „puudulik“ lõpueksamihinne või õppeaine viimane aastahinne kahes õppeaines.
- (5) Individuaalne õppekava koostatakse kõigile lihtsustatud õppel olevatele õpilastele, kes õpivad klassis, kus õppetöö toimub põhikooli riikliku õppekava järgi.

2. Tunnijaotusplaan 1.- 9.klass

Õppeained/kl assid	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Eesti keel	7	9	8	8	7	6	6	6	6
Inglise keel					2	2	2	2	2
Matemaatika	5	5	5	5	5	5	4	5	5
Loodusõpetus	1	1	2	2	2	4	4	4	4
Ajalugu						1	2	2	1
Inimeseõpetus	1	1	2	2	2	4	4	4	4
Muusika- õpetus	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kunstiõpetus	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kehaline kasvatus	2	3	3	2	2	2	2	2	2
Tööõpetus	2	2	2	2	4	4	4	5	5
Töö- ja olustikuõpetus									2
Nädala- koormus	20	23	25	25	28	30	30	32	32

3. Ainekavad

3.1. Eesti keel

(1) Õpetuse eesmärk: toetada õpilase kõne arengut, rõhutades eriti kõnest arusaamise kujundamist.

(2) Taotletavad õpitulemused 1.-2.klassi lõpus:

- 1) mõistab, koostab (4-5 sõna) ja kasutab sensomotoorsetele kogemustele toetuvat laiendatud lihtlauset;
- 2) kõneleb õpetaja suunamisel oma tegevusest (3-4 lausega);
- 3) korduvates situatsioonides kasutab viisakusväljendeid;
- 4) alustab ja jätkab dialoogi oma kogemusele vastavas situatsioonis;
- 5) iseloomustab õpetaja suunamisel objekti 2-3 tajutava tunnuse alusel;
- 6) loeb õpitud teksti lühikeste sõnade ja/või kõnetaktide kaupa;
- 7) leiab õpitud tekstist küsimuste-korralduste abil sõnu ja lauseid, järjestab sisu järgi pildiseeria, vastab küsimustele lause ja/või lõigu sisu kohta valiklugemise abil;
- 8) taastab lühiteksti abivahendeid kasutades (pildid, pildiseeriad, küsimused, sõnalünkadega laused);
- 9) määrab häälikujärje sõnas;
- 10) määrab häälikurühma tabeli alusel;
- 11) muudab ja määrab abivahendi abil 1-2 silbilistes sõnades lihthääliku pikkust;
- 12) kirjutab analüüsitud 1-2 silbilise sõna häälikkoostist muutmata;
- 13) teeb lugema õpitud lause ära kirja lühikeste sõnade ja kõnetaktide kaupa.

(3) Taotletavad õpitulemused 3.klassi lõpus:

- 1) mõistab ja koostab kuni 5-sõnalist lihtlauset;
- 2) kasutab laiendatud lihtlauses nimi-, omadus- ja tegusõnade õpitud vorme;
- 3) koostab õpitud sõnavormidega mitmeid sõnaühendeid;
- 4) osaleb ühistegevuse ajal dialoogis (küsimus-vastus, teade-küsimus);
- 5) võrdleb ja kirjeldab kahte tuttavat objekti;
- 6) muudab ja määrab graafilistele orienteeridele toetudes veaohlike häälikute pikkust üksikhäälikutest koosnevates sõnades;
- 7) kirjutab pärast analüüsi õigesti 2-3-silbilisi üksikhäälikutest koosnevaid sõnu;
- 8) kirjutab ära kirjas 1-2-silbilisi sõnu;
- 9) kontrollib õigekirja õigsust;
- 10) loeb õpitud teksti valdavalt sõnade kaupa;
- 11) leiab õpitud tekstist küsimuste-korralduste järgi sõnu, lauseid ja lõike, vastab küsimustele;
- 12) annab abivahendeid kasutades ja koostöös õpetajaga tekstiläheduselt edasi õpitud pala sisu.

(4) Taotletavad õpitulemused 4.klassi lõpus:

- 1) mõistab ja koostab kuni 6-sõnalist lihtlauset;
- 2) laiendab lihtlauset skeemide ja süntaksiküsimuste abil;
- 3) kasutab laeindatud lihtlauset ja sihitisosalauset;
- 4) osaleb ühistegevuse ajal üksteise tegevust reguleerivas dialoogis;
- 5) võrdleb ja kirjeldab esemeid rühmas (kuni 3 objekti), kirjeldab ühistegevust;
- 6) analüüsib ja moodustab käändevorme skeemide abil;
- 7) rakendab abiga sõnaühendis ja lauses käändevorme;

- 8) sooritab ära kirja sõnahaaval;
- 9) kirjutab õigesti üksikhäälikutest koosnevaid kuni 4-silbilisi sõnu;
- 10) kasutab suunamisel õigekirja kontrollimise võtteid;
- 11) loeb õpitud teksti sõnade ja süntagmade kaupa, arvestab kirjavahemärke;
- 12) loeb õppimata teksti vähemalt sõnahaaval;
- 13) leiab küsimuste-korralduste järgi tekstist sõnu, lauseid ja lõike;
- 14) tuletab tekstis sõnastamata teabe oma kogemuste/teadmiste toetudes ja õpetaja juhendamisel;
- 15) vastab küsimustele teksti kohta;
- 16) annab ühisvestlustes hinnanguid tegevusaktidele;
- 17) annab abivahenditele toetudes tekstilähedaselt ja valikuliselt edasi teksti või lõigu sisu.

(5) Taotletavad õpitulemused 5.klassi lõpus:

- 1) mõistab ja kasutab kuni 6-sõnalist lihtlauset;
- 2) mõistab õpitud koond- ja liitlausete liike tekstis ja tekstiväliselt;
- 3) rakendab lauses sõnade muutevorme;
- 4) kasutab eri tüüpi dialoogirepliike koostegevuses, teeb kokkuvõtteid ühistegevusest;
- 5) sooritab tuttavaid õpitoiminguid, osaleb tegevuse planeerimisel, valib ja kasutab abivahendeid;
- 6) kirjutab õigesti lihthäälikutest koosnevaid sõnu;
- 7) kirjutab häälikuühenditega sõnu pärast analüüsi õigesti;
- 8) kasutab kirjutamisel enesekontrollivõtteid;
- 9) kasutab sõnavormide analüüsimisel ja moodustamisel algoritmi;
- 10) täidab valiklugemise ülesandeid, lugedes õpitud teksti ladiusalt häälega või endamisi vaikselt;
- 11) leiab tekstist küsimuste-korralduste järgi sõnu, lauseid ja lõike, osaleb lõigu ja teksti peamõtte sõnastamisel;
- 12) leiab tekstist küsimuste-korralduste järgi sõnu, lauseid ja lõike, osaleb lõigu ja teksti peamõtte sõnastamisel;
- 13) annab hinnangu tekstis kirjeldatud tegevusaktidele ning põhjendab neid;
- 14) annab tekstilähedaselt edasi tekstilõikude sisu, pealkirjastab lõike ja osaleb sõnastuse täpsustamisel.

(6) Taotletavad õpitulemused 6.klassi lõpus:

- 1) mõistab ja kasutab õpitud liht- ja koondlausemalle; mõistab kaheosaliste liitlausete tähendust, eristab osalaustega väljendatud suhteid ja seoseid;
- 2) küsib ja edastab teavet tuttavates situatsioonides, suunab enda ja teiste tegevust käitumisnorme arvestavalt;
- 3) jälgib kaaslaste vastuseid ja täiendab neid;
- 4) osaleb õpitegevuse planeerimisel, kasutab suunamisel enesekontrollivõtteid, küsib abi, valib ja kasutab abivahendeid;
- 5) kasutab sõnade õpitud muutevorme eri funktsioonides;
- 6) moodustab liitsõnu ja tuletisi õpitud mallide ulatuses, mõistab liitsõnade ja tuletiste tähendust;
- 7) kirjutab sõnu õigesti, vajadusel kasutab individuaalseid abivahendeid, teeb ära kirja lauseosade või lühikeste lausete kaupa ja kontrollib tulemust;
- 8) analüüsib sõnavormi koostist ja tähendust;

- 9) moodustab sõnavorme, esitab suunamisel süntaksi- ja morfoloogiaküsimusi;
- 10) loeb õpitud teksti kõne tempos lodusalt sisule vastava tooniga, täidab endamisi lugedes sisulisi ja keelelisi ülesandeid;
- 11) loeb jõukohast tundmatut teksti peamiselt süntagmade kaupa;
- 12) taastab tekstilõikude sisu, valib ja kasutab jutustamiseks abivahendeid;
- 13) kirjeldab situatsioone ja objekte plaani alusel;
- 14) annab hinnangu tekstis kirjeldatud tegelaste käitumisele.

(7) Taotletavad õpitulemused 7. klassi lõpuks:

- 1) mõistab ja kasutab õpitud liht- ja koondlausemalle;
- 2) mõistab ja kasutab suunatult eri suhteid väljendavaid kaheosalisi liitlauseid;
- 3) hangib teavet teistelt inimestelt, õpetaja abiga tekstist;
- 4) mõistab seisukohtade võimalikku erinevust suhtlemisel, selgitab oma seisukohti;
- 5) selgitab talle mõistetavate sündmuste ajalisi ning põhjuslikke seoseid;
- 6) tuletab sõnu õpitud liidetega, moodustab liitsõnu;
- 7) kasutab sõnade käände- ja pöördevorme, analüüsib sõnavormide koostist;
- 8) tunneb ja rakendab tähekasutusreegleid;
- 9) kasutab õpitud ortograafiareegleid õpetaja suunamisel;
- 10) loeb jõukohast võõrast teksti kõne tempos;
- 11) loeb õpitud teksti lodusalt mõningase ilmekusega;
- 12) täidab endamisi lugedes sisulisi ja keelelisi ülesandeid;
- 13) rakendab õpetaja juhendamisel temaatilist lugemist;
- 14) iseloomustab tekstis kirjeldatud tegelasi plaani järgi, rühmitab neid teadaolevate tunnuste alusel;
- 15) annab hinnangu tekstis kirjeldatud tegelaste käitumisele ja põhjendab seda viidetega tekstile või oma kogemusele;
- 16) taastab analüüsitud teksti sisu vastavalt püstitatud ülesandele, vajadusel rakendab teksti analüüsimisel kasutatud abivahendeid;
- 17) koostab pärast ühist ettevalmistust kavale, tugisõnadele või sõnaühenditele toetudes lühikese kirjaliku ümberjutustuse.

(8) Taotletavad õpitulemused 8.klassi lõpuks:

- 1) kasutab õpitud lausemalle suulises ja kirjalikus tekstis;
- 2) märkab ja hindab kaaslaste käitumise sobivust;
- 3) reageerib adekvaatselt kaaslaste erinevatele ja vastandlikele seisukohtadele;
- 4) analüüsib suunavate küsimuste abil dialoogi;
- 5) tuletab sõnu õpitud liidetega, mõistab ja kasutab tuletisi;
- 6) tunneb ära ja moodustab pöörde- ja käändevorme;
- 7) kasutab tuttavat teabekirjandust juhendamisel;
- 8) loeb jõukohast teksti teabe hankimiseks lodusalt ja endamisi;
- 9) analüüsib jõukohast teksti ja täidab ülesandeid;
- 10) esitab küsimusi teksti kohta;
- 11) taastab õpitud teksti suuliselt õpetaja suunamisel, tekstilähedaselt, temaatiliselt, kokkuvõtlikult, tegelase seisukohalt, rakendab analüüsi käigus kasutatud abivahendeid;
- 12) iseloomustab tegelast ja tegelasarühma plaani järgi;
- 13) kirjeldab tegevusi ja sündmusi oma kogemuste ja eri õppeainete materjalide põhjal;
- 14) koostab pärast ühist arutelu tekstilähedase kirjaliku ümberjutustuse;

- 15) kasutab omandatud õigekirjaoskusi iseseisvates kirjalikes töödes;
- 16) märgistab olulist teavet väljendavaid teabeüksusi tekstis, teeb märkmeid tekstide põhjal;
- 17) koostab õpitud tarbekirja näidise järgi.

(9) Taotletavad õpitulemused 9.klassis:

- 1) kasutab õpitud lausemalle suulises ja kirjalikus tekstis;
- 2) märkab ja hindab kaaslaste sõnakasutuse sobivust;
- 3) analüüsib suunavate küsimuste abil dialoogi;
- 4) tuletab sõnu õpitud liidetega, mõistab ja kasutab tuletisi;
- 5) tunneb ära ja moodustab pöörde- ja käändevorme;
- 6) kasutab juhendamisel tuttavat teabekirjandust;
- 7) loeb jõukohast teksti teabe hankimiseks ladusalt;
- 8) analüüsib jõukohast teksti ja täidab ülesandeid;
- 9) esitab küsimusi teksti kohta;
- 10) taastab õpitud teksti suuliselt erineval viisil: tekstiläheduselt, temaatiliselt, tegelase seisukohalt jne;
- 11) iseloomustab tegelast ja tegelasarühma plaani järgi;
- 12) kirjeldab tegevusi ja sündmusi oma kogemuste ja eri õppeainete materjalide põhjal;
- 13) koostab pärast arutelu tekstilähedase kirjaliku ümberjutustuse;
- 14) kasutab omandatud õigekirjaoskusi iseseisvates kirjalikes töödes;
- 15) märgistab olulist teavet väljendavaid teabeüksusi tekstis, teeb märkmeid teksti põhjal;
- 16) koostab näidise järgi tarbekirja.

3.2. Inglise keel

(1) Õpetuse eesmärgid. Õpilane:

- 1) õpib kuulama ja mõistma lihtsat igapäevast ingliskeelset kõnet, osaleb vestluses;
- 2) omandab ingliskeelse häälduse, intonatsiooni ja rütmi;
- 3) omandab sõnavara, mis on vajalik elus toimetulekus;
- 4) realiseerib oma kõnesoovi eluliselt vajalikes situatsioonides;
- 5) tõlgendab igapäevast lihtsat verbaalset teavet;
- 6) täidab lihtsamaid tarbekirja blankette, individuaalset ankeeti;
- 7) kasutab vajaduse korral sõnaraamatuid, vestlussõnastikke;
- 8) omandab elementaarsed keeleüksused ja kasutab neid kõnes.

(2) Taotletavad õpitulemused 5.klassis:

- 1) tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid suulises kõnes ja kirjalikes lühikestes tekstides, saab aru nende tähendustest;
- 2) vastab lühikestele väga lihtsatele küsimustele õpitu ulatuses, oskab esitada väga lühikesi lihtsaid küsimusi;
- 3) tunneb tähestikku, tunneb ära õpitud sõna kirjapildi;
- 4) oskab teha ära kirja võõrkeelsetest tekstidest;
- 5) oskab kirjutada oma isikuandmeid.

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Võõrkeel	A1.1.	A1.1.	A1.1.	A1.1.

(3) Taotletavad õpitulemused 6.klassis:

- 1) saab aru õpitud sõnadest ja lühikestest lausetest;
- 2) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
- 3) mõistab lihtsaid sagedamini esinevaid väljendeid ja sõnu sisaldavaid tekste;
- 4) kasutab õpitud sõnu ja väljendeid oma vajaduste väljendamiseks;
- 5) kirjutab lühikesi lauseid ja fraase enda ja oma lähima ümbruse kohta.

(4) Taotletavad õpitulemused 7.klassis:

- 1) saab aru selgelt häälstatud fraasidest, lausetest ja tuttava situatsiooniga seotud lühikestest dialoogidest;
- 2) saab aru lihtsatest kirjalikest tekstidest, mis on seotud igapäevaelu ja vajadustega;
- 3) oskab suuliselt lühidalt tutvustada ennast ja oma lähiümbrust;
- 4) suudab alustada ja lõpetada lühivestlust õpitud teemade piires, osale da lühidialoogis õpitud sõnavara ja lausemallide piires;
- 5) kirjutab lihtsaid lühiteateid igapäevaeluga seotud tegevustes;
- 6) oskab näidise järgi lühikesi kirjeldavaid tekste koostada.

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Inglise keel	A1.2.	A1.2.	A1.2.	A1.2.

(5) Taotletavad õpitulemused 8.klassis:

- 1) saab õpitud temaatika piires aru lühidialoogidest ja tekstidest;
- 2) saab aru lühikestest lihtsatest tekstidest ja leiab neist vajaliku teabe;
- 3) saab aru lihtsatest kirjalikest tööjuhustest;
- 4) osaleb lihtsates lühikeses igapäevaelulistes suhtlussituatsioonides;
- 5) saab aru olulisest teabest olmetekstides;
- 6) kirjeldab suuliselt oma tegevusi igapäevaelulistes situatsioonides.

(6) Taotletavad õpitulemused 9.klassis lõpus:

- 1) on omandanud esmased teadmised inglise keelt kõnelevate maade kultuurist;
- 2) saab aru lihtsatest dialoogidest, väga lühikestest juttudest, teadetest ja sõnumitest tuttavatel teemadel, mis on seotud igapäevaeluga;
- 3) loeb sageli kasutatava sõnavaraga lühikesi tekste ja faktilist infot sisaldavaid tekste, leiab tekstis sisaldavat infot;
- 4) tutvustab suuliselt ennast, oma huvisid ja oma pereliikmeid, kirjeldab lähiümbrust ja tegevusi õpitud sõnavara ja lausemallide piires;
- 5) kirjutab lühikesi ja lihtsaid tekste: erinevat tüüpi sõnumeid, kirjeldusi, minevikus toimunud tegevusi, kirjeldab oma tundeid, avaldab arvamust.

Taotletavad õpitulemused osaoskuseti

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Inglise keel	A2.1.	A2.1.	A2.2.	A2.1.

3.3. Matemaatika ainekava

(1) Õpetuse eesmärgid. Õpilane:

- 1) saab aru matemaatika vajalikkusest oma elus;
- 2) oskab suunamisel otsida matemaatikaalast teavet;
- 3) omandab iseseisvaks tööks ja koostööks vajalikud oskused ja hoiakud;
- 4) õpib ümbritseva maailma esemeid ja nähtusi järjestama, võrdlema, loendama jne;
- 5) omandab:
 - a) naturaalarvude, harilike ja kümnendmurdude praktilise tähenduse;
 - b) kujutluse peamistest suurustest, suuruse mõõtmise ühikutest ja nendevahelistest tähtsamatest seostest;
 - c) meetermõõdustiku ja ajaühikute süsteemi tähenduse ja oskuse neid praktiliselt kasutada;
 - d) lihtsamate mõõtmiste sooritamise vilumuse, oskuse kasutada mõõteriistu (kaal, kell, joonlaud);
 - e) oskuse sooritada kõiki nelja aritmeetilist tehet õpitud mitmekohaliste naturaalarvudega;
 - f) oskuse lahendada liht- ja liittekstülesandeid;
 - g) kujutluse geomeetrisest kujunditest ja kehadest, nende tunnustest ja omadustest;
 - h) oskuse moodustada/joonestada geomeetrisi kujundeid joonestusvahendite abil.

(2) Taotletavad õpitulemused 1.klassi lõpus:

- 1) võrdleb ja järjestab esemeid suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi;
- 2) orienteerub ruumis ja tasapinnal küsimuse kus? ja korralduse pane ... alusel;
- 3) opereerib hulkadega;
- 4) vastab küsimusele mitu?;
- 5) nimetab, kirjutab ja võrdleb arve 10 piires;
- 6) teab arvude koostist 10 piires;
- 7) liidab ja lahutab 10 piires;
- 8) sooritab ja kommenteerib esemete hulga suurust muutvaid tegevusi;
- 9) teab rahaühikuid;
- 10) teab geomeetrisest kujundite *ring*, *kolmnurk*, *nelinurk*, nimetusi;
- 11) nimetab nädalapäevade ja aastaegade nimetusi õiges järjekorras;
- 12) joonistab kõberjoont, sirgjoont;
- 13) koostab matemaatilisi jutukehi ja lahendab neid õpetaja abiga;
- 14) eristab tekst- ja tulpülesannet.

(3) Taotletavad õpitulemused 2.klassi lõpus:

- 1) moodustab abivahendeid kasutades arve 1-20;
- 2) vastandab hulgaelemente arvuga (20 piires);
- 3) määrab arvu koha naturaalarvude reas (20 piires);
- 4) järjestab arve 1-20;
- 5) eristab kümnelisi ja ühelisi kahekohalises arvus (20 piires);
- 6) loeb ja kirjutab arve 1-20;
- 7) loeb, kirjutab ja lahendab liitmis- ja lahutamisevõrdusi 20 piires (järku ületamata);
- 8) kasutab vajaduse korral liitmise vahetuvusseadust;
- 9) lahendab kolme arvu liitmise ja lahutamise liitülesandeid (20 piires);
- 10) seostab ajasuhteid eile, täna, homme nädalapäevadega;
- 11) eristab ajasuhteid üleeile ja ülehommega;
- 12) tunneb kellade liike ja kellaosade nimetusi;
- 13) määrab aega täistundides;
- 14) kasutab mõõtmisel pikkusühikut *sentimeeter*;

- 15) mõõdab joonlaua abil lõigu pikkust sentimeetrites;
- 16) võrdleb lõikude pikkusi mõõtmise tulemuste järgi;
- 17) joonestab ettemärgitud punktide järgi joonlaua abil kolmnurka ja nelinurka;
- 18) tajub lihttekstülesannete struktuuri, teab nende lahendamise üldpõhimõtteid ja vormistamisreegleid;
- 19) kasutab õpitud rahaühikuid ostu-müügi operatsioonide praktilisel sooritamisel (20 piires) ;
- 20) koostab ja lahendab ühetehtelisi tekstülesandeid summa ja vahe leidmiseks 20 piires (õpetaja abiga).

(4) Taotletavad õpitulemused 3.klassi lõpus:

- 1) järjestab arve 1-100 kasvavas ja kahanevas järjekorras esimesest antud arvust teise antud arvuni;
- 2) eritab ühelisi, kümnelisi ja sajalist 100 piires;
- 3) jaotab ja koostab arve kümneliste ja üheliste järgi 100 piires;
- 4) võrdleb arve 100 piires;
- 5) kirjutab ja loeb võrratusi 100 piires;
- 6) teab arvude ehitust kümnendsüsteemis 100 piires;
- 7) teab numbrilise asukoha tähtsust arvude märkimisel 100 piires;
- 8) eristab paaris- ja paarituid arve 100 piires;
- 9) kontrollib liitmise ja lahutamise tulemust pöördtehtega 100 piires;
- 10) liidab ja lahutab arve 20 piires üleminekuta ja ühest kümnest teise üleminekuga;
- 11) liidab ja lahutab arve 100 piires üleminekuta ühest kümnest teise;
- 12) teab mõõtühikuid (meeter, kilogramm, liiter, minut, tund, kuu, aasta, rahaühikuid ja seoseid 1 ööpäev, 1 aasta, 1m=100 cm);
- 13) eristab naturaalarve nimega arvudest;
- 14) määrab kellaega täis- ja pooletunnise täpsusega;
- 15) määrab aega kalendri järgi päevades;
- 16) liidab ja lahutab ühenimelisi arve 100 piires;
- 17) mõõdab meetrites ja sentimeetrites 100 piires;
- 18) joonestab sirglõigu etteantud mõõdu järgi;
- 19) joonestab rudulisele paberile nelinurga etteantud mõõtude järgi;
- 20) eristab kahetehtelist tekstülesannet ühetehtelisest;
- 21) analüüsib ja lahendab ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid õpetaja abiga;
- 22) sooritab praktiliselt ostu-müügi operatsioone 100 piires.

(5) Taotletavad õpitulemused 4.klassi lõpus, õpilane:

- 1) esitab arvu kümneliste ja üheliste summana (100 piires);
- 2) liidab ja lahutab 100 piires;
- 3) tähtsustab järkude kohakuti kirjutamist kirjalikul arvutamisel;
- 4) liidab ja lahutab 100 piires ilma järguühikut ületamata;
- 5) mõistab korrutamise ja jagamise olemust;
- 6) teab korrutamise ja jagamise tabelit;
- 7) korrutab ja jagab täiskümneid ühekohalise arvuga;
- 8) kasutab tehtekomponentide nimetusi;
- 9) leiab puuduva tehtekomponendi proovimise teel ja analoogia põhjal;
- 10) määrab tehete järjekorra kahe- ja kolmetehtelistes avaldistes;
- 11) eristab osa tervikust;
- 12) leiab tegevuslikult osa tervikust;

- 13) teab mõõtühikuid sentimeeter, millimeeter, tsentner;
- 14) teab kellaaega veerandtunnise täpsusega;
- 15) eristab ühe- ja mitmenimelisi arve;
- 16) liidab ja lahutab 100 piires ühe- ja mitmenimelisi arve, vajaduse korral teisendab tulemuse;
- 17) eristab murd- ja kõverjoont;
- 18) joonestab lõike etteantud mõõdu järgi (3 cm, 5 cm 5 mm) järgi;
- 19) teab nurkade liike (täis-, nüri-, teravnurk);
- 20) joonestab joonlaua abil nurki (täis-, nüri-, teravnurk);
- 21) lahendab koostöös õpetajaga lihttekstülesandeid arvu suurendamiseks või vähendamiseks mingi arv korda;
- 22) kasutab ostu-müügi ülesannetes sõltuvust maksumus, hind, hulk;
- 23) loeb ja mõistab erinevalt esitatud andmete skeeme;
- 24) koostab skeemi järgi ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid koostöös õpetajaga;
- 25) lahendab kahetehtelisi tekstülesandeid koostöös õpetajaga.

(6) Taotletavad õpitulemused 5.klassi lõpus, õpilane:

- 1) järjestab arve suuliselt ja kirjalikult 1000 piires, esitab neid ühest antud arvust teise antud arvuni;
- 2) eristab järguühikuid, oskab määrata nende arvu;
- 3) võrdleb arve 1000 piires;
- 4) liidab ja lahutab kirjalikult arve 1000 piires (nii üleminekuta kui üleminekuga);
- 5) jagab kirjalikult ühekohalise arvuga 100 piires nii üleminekuta kui ka üleminekuga (jäägita ja jäägiga);
- 6) korrutab ja jagab suuliselt ja kirjalikult ühekohalise arvuga 1000 piires (ilma üleminekuta);
- 7) kontrollib liitmist/lahutamist ja korrutamist/jagamist pöördtehetega 1000 piires;
- 8) leiab puuduva tehtekomponendi 1000 piires (4 aritmeetilise tehte ulatuses);
- 9) määrab tehete järjekorra kahe- ja kolmetehtelistes avaldistes;
- 10) jagab jäägiga 1000 piires (kirjaliku arvutamise võtet kasutades);
- 11) loeb ja kirjutab Rooma numbreid I-X;
- 12) eristab murru lugejat ja nimetajat;
- 13) märgib skemaatiliselt lihtmurde, oskab neid lugeda ja kirjutada;
- 14) leiab jagamistehte abil osa antud arvust 1000 piires;
- 15) teab mõõtühikuid gramm, kilogramm, tonn, meeter, kilomeeter ja seoseid $1a = 365$ päeva, $1 \text{ km} = 1000 \text{ m}$, $1 \text{ kg} = 1000 \text{ g}$;
- 16) liidab ja lahutab kirjalikult nimega arve 1000 piires;
- 17) teab ringjoont, ruutu ja ristkülikut;
- 18) joonistab šablooni abil ringjoont;
- 19) tajub tekstülesannetes sõltuvusi (hind=maksumus:hulk, hulk=maksumus:hind);
- 20) lahendab lihtülesandeid osa leidmiseks tervikust;
- 21) eristab seoseid korda/võrra, rohkem/vähem ning neile vastavaid aritmeetilisi tehteid;
- 22) lahendab näidise eeskujul kahetehtelisi tekstülesandeid; vormistab ülesande kirjalikult;
- 23) modelleerib praktilisi situatsioone, kasutades sõltuvusseoseid: hind=maksumus:hulk, hulk=maksumus:hind.

(7) Taotletavad õpitulemused 6.klassi lõpus, õpilane:

- 1) järjestab naturaalarve 10 000 piires;
- 2) kirjutab ja loeb naturaalarve kasvavas ja kahanevas järjekorras 10 000 piires;
- 3) võrdleb arve 10 000 piires;
- 4) esitab arvu järguühikute summana ning järguühikute summa järgi 10 000 piires;
- 5) ümardab arve kümneliste ja sajalisteni 10 000 piires;
- 6) liidab ja lahutab kirjalikult arve 10000 piires (nii üleminekuta kui üleminekuga);
- 7) korrutab ja jagab kolmekohalist arvu ühekohalise arvuga 10000 piires nii üleminekuta kui ka üleminekuga (jäägita ja jäägiga);
- 8) korrutab ja jagab kirjalikult neljakohalist arvu ühekohalise arvuga 10000 piires (ilma üleminekuta);
- 9) suurendab ja vähendab arvu 10,100,1000 korda 10 000 piires;
- 10) kontrollib nelja aritmeetilist tehet pöördtehetega 10 000 piires;
- 11) leiab puuduva tehtekomponendi 10000 piires (4 aritmeetilise tehte ulatuses);
- 12) määrab tehete järjekorra avaldistes;
- 13) loeb ja kirjutab Rooma numbreid I-XX;
- 14) eristab, loeb ja kirjutab lihtmurdu, liigmurdu ja segaarvu;
- 15) võrdleb ühenimelisi murde;
- 16) liidab ja lahutab ühenimelisi murde;
- 17) leiab ühte ja mitut osa arvust;
- 18) eristab kümnendmurdu naturaalarvust, loeb ja kirjutab kümnendmurde, seostab kümnendmurde rahaga;
- 19) liidab ja lahutab kümnendmurde;
- 20) arvutab vanust, sünniaastat, ajavahemikku, sündmuse toimumise aega;
- 21) teab mõõtühikuid detsimeeter, detsiliiter, milliliiter, sajand ja seoseid $1\text{ dm}=10\text{ cm}$, $1\text{ m}=10\text{ dm}$, $1\text{ saj}=100\text{ aastat}$;
- 22) teisendab, liidab ja lahutab nimega arve kirjaliku arvutamise võtet kasutades;
- 23) eristab kolmnurki nurkade järgi;
- 24) liidab ja lahutab lõikude pikkusi;
- 25) arvutab kolmnurga, ruudu ja ristküliku übermõõtu;
- 26) lahendab tekstülesandeid tervikust ühe ja mitme osa leidmiseks;
- 27) lahendab kolmetehtelisi ülesandeid lahendusplaanile toetudes (õpetaja abiga);
- 28) lahendab probleemsituatsioone.

(8) Taotletavad õpitulemused 7.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) järjestab naturaalarve suuliselt ja kirjalikult 100 000 piires;
- 2) loeb ja kirjutab naturaalarve 100 000 piires;
- 3) nimetab arve kasvavas ja kahanevas järjekorras (100 000 piires);
- 4) kirjutab arve klasside ja järkude tabelisse ja vastupidi (100 000 piires);
- 5) võrdleb arve 100 000 piires;
- 6) määrab järguühikute arvu ning üheliste, kümneliste, sajaliste, tuhandeliste ja kümnetuhandeliste arvu antud arvus (100 000 piires);
- 7) ümardab arve tuhandeliteni 100 000 piires;
- 8) kasutab Rooma numbreid I-XXX daatumite lugemisel ja kirjutamisel;
- 9) liidab ja lahutab kirjalikult 100 000 piires;
- 10) korrutab ja jagab kirjalikult kahekohalise arvuga 100 000 piires;
- 11) leiab puuduva tehtekomponendi, kasutades nelja aritmeetilist tehet;
- 12) kontrollib nelja aritmeetilist tehet pöördtehetega;
- 13) määrab tehete järjekorra mitmetehtelistes avaldistes;
- 14) teisendab liigmurru segaarvuks ja segaarvu liigmurruks;

- 15) taandab murde;
- 16) korrutab ja jagab lihtmurdu ühekohalise arvuga;
- 17) leiab terviku osa järgi;
- 18) liidab ja lahutab kümnendmurde;
- 19) korrutab ja jagab kümnendmurde 10, 100, 1000-ga, ühekohalise arvuga ja täiskümnetega;
- 20) kasutab arvutamisel pikkus-, raskus-, mahu-, aja- ja rahaühikute seoseid ja suhteid;
- 21) arvutab hulknurga übermõõdu mõõtmisel saadud ja etteantud andmetega;
- 22) leiab aritmeetilist keskmist;
- 23) teab tekstülesannete kirjaliku vormistamise nõudeid ja lahenduse otsimise võtteid;
- 24) lahendab liht- ja liitülesandeid õpetaja osalise abiga.

(9) Taotletavad õpitulemused 8.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) järjestab naturaalarve 1 000 000 suuliselt ja kirjalikult;
- 2) loeb, kirjutab, nimetab arve kasvavas ja kahanevas järjekorras 1 000 000 piires;
- 3) võrdleb arve 1 000 000 piires;
- 4) ümardab arve etteantud järguni (1 000 000 piires);
- 5) teab Rooma numbreid I-XXXV;
- 6) liidab, lahutab, korrutab, jagab ühe- ja kahekohalise arvuga 1 000 000 piires;
- 7) liidab ja lahutab ühenimelisi murde naturaalarvuga;
- 8) korrutab ja jagab murde naturaalarvuga;
- 9) leiab tervikut osa järgi;
- 10) liidab ja lahutab kümnendmurde;
- 11) korrutab ja jagab kümnendmurdu ühe- ja kahekohalise naturaalarvuga;
- 12) leiab aritmeetilist keskmist;
- 13) kasutab arvutamisel pikkus-, raskus-, mahu-, aja- ja rahaühikute seoseid ja suhteid;
- 14) sooritab tehteid nimega arvudega (ka kümnendmurdudena);
- 15) teab pindalaühikuid ruutmillimeeter, ruutsentimeeter, ruutdetsimeeter, ruutmeeter, ruutkilomeeter, aar, hektar;
- 16) eristab keskkonnas geomeetrilisi kujundeid (ristkülik, ruut) ja kehi (kuup, risttahukas, silinder, püramiid, kera);
- 17) arvutab valemi $S=a.a$, $S=a.b$ abil pindala;
- 18) joonestab sümmeetriatelje suhtes sümmeetrilisi lõike, kolmnurki ja nelinurki;
- 19) arvestab tekstülesannete kirjaliku vormistamise nõudeid ja teeb lahenduse otsingu võtteid;
- 20) lahendab ja koostab kuni kolmetehtelisi tekstülesandeid skeemi järgi.

(10) Taotletavad õpitulemused 9.klassi lõpus, õpilane:

- 1) loeb ja kirjutab arve 1 000 000 piires ja oskab neid võrrelda;
- 2) eristab järguühikuid;
- 3) ümardab arve etteantud järguni (1 000 000 piires);
- 4) liidab ja lahutab, korrutab ja jagab 2-kohalise arvuga (1 000 000 piires);
- 5) kontrollib nelja aritmeetilise tehte õigsust vastava pöördtehtega;
- 6) leiab puuduva tehtekomponendi;
- 7) määrab tehete järjekorra 4- ja 5-tehtelistes ülesannetes;
- 8) oskab kasutada kalkulaatorit;
- 9) teab protsendi praktilist tähendust;
- 10) teisendab hariliku murru kümnendmurruks ja vastupidi;
- 11) korrutab ja jagab kümnendmurdu kahekohalise arvuga;
- 12) teab õpitud mõõtühikuid ja nendevahelisi seoseid;

- 13) väljendab protsente kümnendmurdudena ja vastupidi;
- 14) leiab protsendi arvust ja arvu protsendi järgi;
- 15) liidab, lahutab; korrutab ja jagab nimega arve 2-kohalise arvuga (teisendamise);
- 16) arvutab ruudu ja ristküliku ümbermõõdu ning pindala, arvutab kuubi ja risttahuka ruumala kas mõõtmisel saadud või etteantud andmete järgi;
- 17) loeb ring-, tulp- ja joondiagramme;
- 18) lahendab probleemsituatsioonide põhjal kuni 3-tehtelisi ülesandeid.

3.4. Loodusõpetuse ainekava

(1) Õpetuse eesmärgid. Õpilane:

- 1) tunneb ära kodukoha ja Eesti loodusobjekte;
- 2) oskab looduses käituda, huvitub looduse tundmisest;
- 3) mõistab inimtegevuse mõju keskkonnale, väärtustab keskkonnasäästlikku eluviisi ning säästvat tarbimist, teab looduskaitse põhimõtteid;
- 4) teab ohutusreegleid ja käitub ennast ja teisi säästvalt vastavalt keskkonna tingimustele;
- 5) hangib loodusteaduslikku teavet, kasutades tekste, plaane, kaarte, mudeleid ning viies läbi vaatlusi ja katseid; sõnastab teavet, teeb märkmeid ja edastab neid graafiliselt suuliselt ja kirjalikult.

(2) Taotletavad õpitulemused 1.kl lõpus. Õpilane:

- 1) lahendab õpitud ülesandeid koostöös õpetajaga;
- 2) keskendub õpetaja suunamisel tähelepanu vaatlusobjektile;
- 3) orienteerub kodus, koolis ja kooliteel (täiskasvanu abiga);
- 4) eristab õpitud taimi, loomi, linde ja loodusnähtusi, õpetaja küsimustele toetudes kirjeldab neid 2-4-sõnalise lausega;
- 5) nimetab õpitud kodu- ja metslinde, taimi, nende kuuluvusrühma;
- 6) nimetab aastaaegu, nende järjestust ja aastaegadele iseloomulikke loodusnähtusi.

(3) Taotletavad õpitulemused 2.klassi lõpus:

- 1) täidab tuttavaid verbaalselt esitatud ühe- ja kaheosalisi tööjuhiseid valdavalt iseseisvalt;
- 2) nimetab, rühmitab kodukoha elusa ja eluta looduse objekte ja toob esile nende iseloomulikud tunnused (õpetaja abiga või küsisõnade toel);
- 3) võrdleb vaadeldavaid objekte 2-3 tajutava tunnuse põhjal (õpetaja suunamisel);
- 4) iseloomustab loodusvaatlustes nähtut (tugisõnadele toetudes);
- 5) keskendub õpetaja suunamisel tähelepanu vaatlusobjektile, teeb lihtsamaid loodusvaatlusi (õpetaja abiga), iseloomustab loodusvaatlustes nähtut (tabeli alusel, tugisõnadele toetudes);
- 6) kirjeldab peamisi aasta jooksul toimuvaid rütmilisi muutusi elus ja eluta looduses;
- 7) loetleb õpitud taimede nimetusi ja nende kuuluvusrühma (juurviljad, puuviljad, köögiviljad, lilled, lehtpuud, okaspuud);
- 8) loetleb õpitud loomade/lindude nimetusi ja tunneb kuuluvusrühma (metsloomad ja – linnud, koduloomad ja – linnud, rändlinnud, nimetab mõningaid fakte nende kohta);
- 9) nimetab koduümbruse veekogusid, pinnavorme, puid, taimi, loomi õpitu ulatuses;
- 10) kirjeldab 3-4 lausega aastaajale iseloomulikke tegevusi (pildile toetudes);
- 11) järjestab (abivahenditele toetudes) aastaegadele vastavaid kuid ja seostab neid enda või oma pereliikme olulise sündmusega/tegevusega.

(4) Taotletavad õpitulemused 3.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) kirjeldab vaadeldavaid objekte 3-5 lausega;
- 2) võrdleb vaadeldavaid objekte võrdlusplaani alusel;
- 3) eristab ja nimetab tundmaõpitud taimi, loomi, linde nii looduses kui ka pildil; määratleb nende kuulumusrühma;
- 4) kirjeldab õpitud loomade ja lindude välimust ja nende elutegevuse seost aastaajaga;
- 5) mõistab termomeetri näitu;
- 6) toob välja õpitud põhjalikke seoseid looduses;
- 7) loetleb kuude nimetusi ja teab nende järgnevust;
- 8) nimetab aastaegadele omaseid tunnuseid eluta looduses, taime- ja loomariigis, ilmastikus;
- 9) loetleb taimede kasvatamiseks vajalikke töid koduaias;
- 10) nimetab meie metsades kasvavaid leht- ja okaspuid ning nende mõningaid kasutusvõimalusi.

(5) Taotletavad õpitulemused 4.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) viib iseseisvalt läbi lihtsamaid loodusvaatlusi ja täidab vastavat tabelit;
- 2) võrdleb loodusobjekte ja -nähtusi võrdlusplaani alusel;
- 3) kirjeldab võrdlemise põhjal lihtlausetega kuni kolme objekti;
- 4) jälgib õpetaja suunamisel demonstratsioonkatsetes ja laboratoorsetes töödes toimuvat ja kirjeldab seda;
- 5) rühmitab õpitud taimi ja loomi erinevate tunnuste alusel;
- 6) teab looduse jagunemist elus ja eluta looduseks, nende omavahelist seost;
- 7) eristab kultuurtaimi ja toob näiteid;
- 8) nimetab kodukohas enamlevinud kultuurtaimede nimetusi ja nende kasvamise iseärasusi;
- 9) loetleb taimede eluks vajalikke tingimusi;
- 10) nimetab ja toob näiteid õhu, vee ja mulla peamistest omadustest;
- 11) nimetab vee ja õhu saastumise olulisi põhjusi ja saastumise vältimise/vähendamise võimalusi;
- 12) otsustab termomeetri näitude järgi, kas tegemist on vee/õhu soojenemise või jahtumisega;
- 13) selgitab aastaegadele iseloomulikke muutusi soojus- ja valgustingimustest lähtuvalt;
- 14) hindab õpetaja abiga kohaliku keskkonna seisundit.

(6) Taotletavad õpitulemused 5.klassi lõpus:

- 1) nimetab kodukoha inimeste tegevusalasid, teenindusasutusi ja suuremaid ettevõtteid;
- 2) tunneb ära Eesti Vabariigi sümbolika;
- 3) tunneb ära iseloomulike tunnuste järgi ja oskab nimetada kodukoha veekogusid, pinnavorme, asulaid;
- 4) orienteerub kodukohas, juhatab vajadusel võõrale teed;
- 5) leiab kaardilt Eesti ja näitab kodukoha asukohta Eesti kaardil;
- 6) nimetab ja näitab põhiilmakaari;
- 7) tunneb ära ja nimetab kodukoha metsa, sood, põldu, veekogu, maavarasid;
- 8) eristab küla, alevit, linna, nimetab mõnd Eesti linna;
- 9) nimetab ja näitab joonisel või mudelil inimese elundkondade tähtsamaid elundeid;

10) kirjeldab joonise või mudeli ja tugisõnade toel inimese elutähtsate organite põhifunktsioone.

(7) Taotletavad õpitulemused 6.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) märkab oma ümbruses toimuvaid muutusi ja kirjeldab neid;
- 2) jälgib katseid ja sooritab neid õpetaja juhendamisel ise;
- 3) loeb lihtsaid plaane ja kaarte, koostab plaane õpetaja abiga;
- 4) tunneb ära pinnavormide kujutised füüsilisel kaardil, teab pinnavormide olulisi tunnuseid;
- 5) iseloomustab oma kodukoha looduskeskkonna objekte ja nähtusi (vajaduse korral abivahendeid kasutades);
- 6) eristab eluta ja elusa looduse objekte;
- 7) täidab ja kirjeldab abiga õppejooniseid ja skeeme, mis võimaldavad mõista õppeinfos sisalduvaid seoseid (nt õppejoonis: vee ringkäik looduses);
- 8) teab põhi- ja vaheilmakaari; määrab kompassi abil põhiilmakaari (õpetaja juhendamisel);
- 9) kirjeldab vett erinevas olekus ja toob välja vee oleku muutumise tingimused ning mõistab vee tähtsust inimese elus;
- 10) teab õhu tähtsamaid omadusi; loeb, märgib ja mõõdab vee ning õhu temperatuuri.

(8) Taotletavad õpitulemused 7.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) kasutab õppetekste teabe kinnistamiseks, täpsustamiseks ja ülesannete täitmiseks;
- 2) kasutab teabe leidmiseks õpetaja abiga Eesti eri kaarte (füüsiline, administratiivne, loomastik/taimestik, kliima jne);
- 3) nimetab Eesti taimi ja loomi, tunneb ära taimede osi ja loomade kehaehitust, toob näiteid erinevates elupaikades elavatest taimedest ja loomadest;
- 4) teab, millest sõltuvad Eesti ilmastikutingimused;
- 5) põhjendab mulla ja selle kaitsmise vajadust;
- 6) nimetab Eesti peamisi põllumajandus- ja tööstusharusid ning valmistatavat toodangut;
- 7) kirjeldab keemiliste ainete mõju taimedele ja loomadele;
- 8) põhjendab loodusvarade säästliku kasutamise vajalikkust.

(9) Taotletavad õpitulemused 8.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) leiab teavet kaartidelt ja atlastest; näitab kaardil ja nimetab ning kannab õpitud objektid/piirkonnad kontuurkaardile;
- 2) iseloomustab kaardi abil loodusvööndite paiknemist, nimetab piirkonnale iseloomulikke taimi ja loomi, kirjeldab inimetegevust ja selle mõju piirkonna loodusele;
- 3) rühmitab elusorganisme erinevatel alustel, toob näiteid erinevate organismide omavahelistest seostest looduses;
- 4) eristab õpitud aineid/materjale ja kirjeldab nende omadusi; toob näiteid nende kasutamise kohta igapäevaelus;
- 5) viib läbi mõõtmisi, teisendab mõõtühikuid;
- 6) nimetab eriliigilisi valgusallikaid ja selgitab nende olulisi tunnuseid;
- 7) kirjeldab joonise põhjal Päikesesüsteemi ehitust;
- 8) mõistab, milliseid ohtusid kätkeb kiire liikumine;

8) kirjeldab kehade vastastikust mõju ja jõudude rakendumist ning toob nende kohta näiteid igapäevaelust.

Taotletavad õpitulemused 9.klassi lõpus:

- 1) iseloomustab ja võrdleb teabeallikate järgi objekte/piirkondi, toob näiteid looduskomponentide vaheliste ning keskkonna ja inimtegevuse vaheliste seoste kohta, esitab teavet kaasõpilastele;
- 2) eristab ja nimetab joonisele/mudelile toetudes inimkeha elundeid-elundkohti ning kirjeldab nende funktsioone;
- 3) teab ja väärtustab tervisliku eluviisi põhimõtteid;
- 4) demonstreerib õpitu olukorras peamisi esmaabivõtteid;
- 5) kirjeldab-selgitab õpitud nähtuste iseloomulikke tunnuseid ning toob näiteid nende avaldumise kohta igapäevaelus;
- 6) kirjeldab olmes kasutatavate lihtsa tööpõhimõttega seadmete toimimist, käsitleb ohutult olmes kasutatavaid tööriistu;
- 7) toob näiteid õpitud ainete/materjalide kasutusvõimaluste kohta igapäevaelus; mõistab tuntumate olmekemikaalide ohtlikkust ning järgib neid kasutades ohutusnõudeid;
- 8) toob näiteid elektritarvitite kasutamise kohta igapäevaelus, selgitab kasutamise otstarvet ja ohutusnõudeid;
- 9) mõistab elukeskkonda säästva suhtumise vajalikkust, kirjeldab keskkonna säästmise võimalusi.

3.5. Inimeseõpetuse ainekava

(1) Õpetuse eesmärgid, õpilane:

- 1) tunneb oma keha ning mõistab inimese kasvamise ja arenemisega seotud muutusi ja vastutust;
- 2) hoolitseb iseenda ja kaaslaste tervise eest, väldib ennast ja teisi kahjustavat käitumist;
- 3) märkab ja mõistab kaaslaste ja iseenda emotsionaalseid seisundeid, käitumisviise; oskab neid hinnata ja nendega toime tulla;
- 4) hoiab puhtust ja korda, orienteerub eluasemega seotud küsimustes, omandab teadmised ja oskused majandamiseks, koduse elu korraldamiseks;
- 5) otsib erinevatest teabeallikatest võimetekohaseid jätkuõppevõimalusi ja teeb enda jaoks optimaalseid valikud;
- 6) tunneb huvi ümbritseva ühiskonnaelu vastu;
- 7) järgib olmesuhtlemiseks vajalikke sotsiaalseid nõudeid ja käitumisetiketti;
- 8) tunneb olmesuhtlemiseks vajalikke kodanikuõigusi ja – kohustusi.

(2) Taotletavad õpitulemused 1.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) nimetab oma lemmiktegevusi küsimuste toel;
- 2) vastab dialoogi repliigile, alustab dialoogi oma soovide ja vajaduste väljendamiseks;
- 3) kirjeldab ennast, nimetades oma nime, kooli, klassi, kodu, asukoha, õdede-vendade ja vanemate nimesid;
- 4) väärtustab kodu ja perekonda;
- 5) kirjeldab võimalusi, kuidas abistada pereliikmeid kodustes töödes;
- 6) teab oma kohustusi kodus;

7) osaleb ühistes mängudes ja suudab meeldetuletamisel mängureeglitest kinni pidada.

(3) Taotletavad õpitulemused 2.klassi lõpus:

- 1) tavasituatsioonides suhtlemisel tervitab, palub, tänab, vabandab;
- 2) teab oma vanust, sünnipäeva ja kodust aadressi;
- 3) alustab ja jätkab dialoogi tuttavates situatsioonides;
- 4) kutsub kaaslast mängima, valib ja jagab rolle ning mänguasju;
- 5) nimetab näoilmele ja hääletoonile vastava emotsiooni (4 erinevat);
- 6) hindab õpetaja abiga kaaslaste igapäevast käitumist (vale, õige, meeldib, ei meeldi tasandil);
- 7) järgib hügieeninõudeid igapäevaste tegevuste käigus;
- 8) nimetab illustatsioonidele toetudes igapäevaseid toidukordi ja tervisele kasulikke toite;
- 9) käitub söögilauas viisakalt;
- 10) kirjeldab üksteisega arvestamise võimalusi peres;
- 11) selgitab lähemaid sugulussuhteid;
- 12) teab oma vanemate ja koolitöötajate ameteid;
- 13) kirjeldab ja väärtustab oma tegevusi, mis on positiivsete tunnete tekkimise allikaks;
- 14) eristab oma, võõrast ja ühist asja ning mõistab, et võõrast asja ei tohi loata võtta;
- 15) teab sagedasemaid ohtusid kooliteel liiklemisel ja võõraste inimestega suhtlemisel, oskab pöörduda täiskasvanu poole abi saamiseks.

(4) Taotletavad õpitulemused 3.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) nimetab, mille poolest ta sarnaneb teistega ja mille poolest erineb teistest;
- 2) väärtustab iseennast ja teisi;
- 3) alustab ja jätkab dialoogi;
- 4) hindab ning vastandab õpituatsioonid oma ja kaaslaste igapäevaseid käitumisakte;
- 5) kirjeldab viisakat käitumist koolis, külas, koduümbruses;
- 6) kirjeldab kava abil sünnipäevapeo kulgu;
- 7) kirjeldab näoilme ja hääletooni järgi kaaslaste 4-6 emotsiooni;
- 8) nimetab oma keha puhtuse ning välimuse eest hoolitsemise võimalusi – vahendeid ja vajalikkust;
- 9) kirjeldab tervet ja haiget inimest;
- 10) teab, et ravimeid võetakse siis, kui ollakse haige, ning et ravimid võivad olla inimese tervisele ohtlikud;
- 11) teadvustab oma enesetunnet ja teavitab sellest kaaslasi;
- 12) kirjeldab tervise hoidmise viise (toit, uni, puhkus, liikumine, sport);
- 13) kirjeldab oma perekonda: suurus, andmed pereliikmete kohta (nimi, vanus, tegevus);
- 14) kirjeldab, mille poolest perekonna erinevad ja sarnanevad;
- 15) väärtustab üksteise abistamist ja arvestamist peres;
- 16) nimetab oma kohustusi peres;
- 17) tunneb Eestimaa sümboleid (lipp, vapp, hümn, suitsupääsuke, rukkilill);
- 18) väärtustab Eestit – oma kodumaad;
- 19) jutustab oma ja pereliikmete tegevusest pühade tähistamisel (5-6 lauset);
- 20) kirjeldab positiivseid vaba aja veetmise võimalusi;
- 21) määrab aega täis- ja pooltundides;
- 22) kirjeldab ohtlikke kohti ja olukordi kooliteel ja koduümbruses ning valib ohutu tee sihtpunkti;

23) palub ohuolukorras ja õnnetusjuhtumi korral abi (valida hädaabinumbrit).

(5) Taotletavad õpitulemused 4.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) nimetab ja võrdleb oma ja sõprade vaba aja tegevusi, huvisid;
- 2) väärtustab iseennast ja teisi, väärtustab oma soolist kuuluvust;
- 3) analüüsib ühisvestluses situatsioonide, oma ja kaaslaste käitumisaktide ning emotsionaalsete seisundite põhjuseid ja tagajärgi;
- 4) osaleb üksteise tegevust reguleerivas dialoogis;
- 5) jälgib kaasõpilaste tegevust ja vajaduse korral abistab neid;
- 6) tunneb õpituatsioonis konfliktsituatsiooni ning mõistab, millistel juhtudel on vajalik sellest õpetajale teatada;
- 7) kirjeldab õpilase tervist tugevdavate ja nõrgestavate tegurite ja harjumuste mõju füüsilisele tervisele ja õppimisvõimele;
- 8) nimetab oma lähisugulasi ja selgitab abistavate küsimuste toel kodu ja perekonna tähtsust oma elus;
- 9) väärtustab oma kodukohta, nimetab kodukohta rikkusi ja tunneb ära sümbolid;
- 10) hoiab koolis ja kodus puhtust ja korda;
- 11) kirjeldab pühade tähistamise kombeid oma perekonnas;
- 12) määrab aega veerandtunnise täpsusega ning seostab seda tegevustega õpilase päevakavas;
- 13) hangib koostegEVuses teavet koolistendilt ja ajalehe kuulutustest;
- 14) mõistab töö vajalikkust ja väärtuslikkust;
- 15) planeerib täiskasvanu abiga oma taskuraha kulutamist;
- 16) sorteerib klassis tekkivaid olmejäätmeid;
- 17) kirjeldab igapäevaseid turvalise käitumise viise.

(6) Taotletavad õpitulemused 5.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) märkab ja mõistab erisusi oma ja kaaslaste tegevuses;
- 2) osaleb koostegEVuses erinevat tüüpi dialoogides;
- 3) kirjeldab oma käitumist toimunud konfliktsituatsioonis;
- 4) kirjeldab plaanile toetudes ning analüüsib ühisvestluses oma ja kaaslaste emotsionaalseid seisundeid ning käitumisakte;
- 5) kirjeldab oma välimuse, hügieeni ja tervise eest hoolitsemise võimalusi ning teab hoolitsematuse tagajärgi;
- 6) kirjeldab uimastite mõju õppimisvõimele ja käitumisele;
- 7) kirjeldab ühisvestluses oma pere traditsioone;
- 8) määrab aega minutilise täpsusega ning koostab õpetaja abiga endale otstarbeka ajakulutusega päevakava;
- 9) otsib koostegEVuses teavet pilt-teatmeteosest;
- 10) teadvustab reklaamide eesmärke;
- 11) mõistab oma kohustusi ja vastutust seoses õppetööga;
- 12) teadvustab oma nõudmiste/soovide sõltuvust vajadustest ja pere sissetulekust;
- 13) kirjeldab vee ja elektri säästliku tarbimise võimalusi kodus ning koolis;
- 14) nimetab olmejäätmete käitlemise viise kodus majapidamises;
- 15) kirjeldab ja teadvustab pürotehnika väärkasutuse ning pommiähvarduse tegemisega kaasnevat tagajärgi.

(7) Taotletavad õpitulemused 6.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) märkab ja jätab suhtlemisel meelde kaaslaste seisukohti, eristab kohast käitumist/suhtlemist kohatust käitumisest/suhtlemisest;
- 2) võrdleb ja hindab õpetaja suunamisel enda ja kaaslaste emostionaalseid seisundeid ja käitumist;
- 3) kasutab tuttavates olukordades suhtlemissituatsioonist, - partnerist ja -eesmärgist sõltuvaid variatiivseid väljendusviise;
- 4) mõistab vabandamist kui oma süüst/eksimusest arusaamist ja kahetsemist;
- 5) kirjeldab ning hindab plaanile toetudes oma huvisid ja toimetulekut koolis;
- 6) omab ettekujutust inimese organismi üldisest ülesehitusest, tunneb joonisel inimfiguuris ära elutähtsad organid;
- 7) nimetab ebatervislikku toitumise võimalikke tagajärgi, oskab valida erinevate toitute hulgast tervisele kasulikke;
- 8) teadvustab ja aktsepteerib murdeega seotud muutusi oma organismis ja käitumises, mõistab arengu individuaalsust;
- 9) hoolitseb oma välimuse eest ja valib olukorrale vastavad rõivad;
- 10) kirjeldab uimastite mõju organismile ja käitumisele;
- 11) koostab õpetaja juhendamisel kodu korrashoiuga seotud tegevuste plaani;
- 12) hangib õpetaja juhendamisel teavet kaaslastelt;
- 13) oskab kasutada kodukoha ühistranspordi sõiduplaane;
- 14) mõistab telefoni otstarbeka kasutamise vajalikkust;
- 15) nimetab kodukeemia pakenditel olevate piktogrammide tähendusi, teab kodukeemia väärkasutuse tagajärgi ja nende ennetamise võimalusi;
- 16) kirjeldab peamisi tule- ja veeohutuse nõudeid ning käitumisstrateegiaid vastavate õnnetusjuhtumite korral.

(8) Taotletavad õpitulemused 7. klassi lõpus. Õpilane:

- 1) selgitab ja kaitseb õpetaja suunamisel oma seisukohti, mõistab suhtluspartnerite seisukohtade võimalikku sarnasust/erinevust, oskab reageerida kohatule käitumisele;
- 2) teadvustab oma positiivseid ja negatiivseid iseloomujooni, oskab õpetaja suunamisel nimetada negatiivsete omaduste parandamise võimalusi;
- 3) kirjeldab ja hindab plaani abil oma ja kaaslaste emotsionaalseid seisundeid ning käitumist;
- 4) oskab teha kaaslastele ettepanekuid ning vastata positiivsetele/negatiivsetele ettepanekutele situatsioonile vastavaid moraalinorme ja käitumisetiketti arvestades;
- 5) väärtustab lähisuhetes hoolivust, abistamist ja lugupidamist;
- 6) mõistab seksuaalelu alustamisega seotud vastutust;
- 7) oskab uimastitega seotud situatsioonides ütelda „ei” ning vajaduse korral abi kutsuda;
- 8) kirjeldab, kuidas hoolitseda oma tervise eest;
- 9) koostab kodu korrashoiu ja vaba aja sisustamisega seotud tegevuste plaani;
- 10) hangib õpetaja juhendamisel teavet teistelt inimestelt ning teabetekstidest, edastab plaani abil kaaslastele teavet;
- 11) nimetab sidepidamise viise tänapäeval ja minevikus, kasutab otstarbekalt nüüdisaegseid sideteenuseid;
- 12) teadvustab internetisuhtluses valitsevaid ohte ning mõistab, millist informatsiooni enda või teiste kohta on sobilik ja turvaline avaldada;
- 13) mõistab ja oskab kirjeldada töö tähtsust;
- 14) oskab nimetada oma pere olulisemaid sissetuleku- ja kuluallikaid;

- 15) kirjeldab jäätmete individuaalseid ja ühiskondlikke käitlemisvõimalusi ja – viise;
- 16) demonstreerib õpituatsioonis hädaabi numbrile helistades täpse teabe andmist.

(9) Taotletavad õpitulemused 8. klassi lõpus. Õpilane:

- 1) arvestab ühistegevuses suhtluspartnerite erinevate arvamustega, saavutab õpituatsioonis õpetaja juhendamisel kokkuleppeid lahkavuste korral;
- 2) annab hinnangu oma ja kaaslaste käitumisviiside kohasusele situatsioonis, pakub õpituatsioonis lahendusi pingeolukordadele, reageerib koheselt sobimatule käitumisele;
- 3) kirjeldab rühma mõju inimese käitumisele ja demonstreerib õpituatsioonis oskust keelduda tegevusest, mis kahjustab teda ennast ja teisi;
- 4) kirjeldab peamisi tervist tugevdavaid ja toetavaid tegureid, tervishoiu- ja sotsiaalsüsteemi teenuseid;
- 5) teab ja oskab igapäevaelus planeerida tervislikke valikuid seoses oma füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse tervisega;
- 6) teab tervisliku toitumise ja kehalise aktiivsuse põhimõtteid ning mõistab nende rakendamise olulisust igapäevaelus;
- 7) teab ja otsib olulisi infoallikaid tervisetabe ja -abi saamiseks;
- 8) kirjeldab oma tervislikku seisundit, oskab pöörduda abi saamiseks arsti poole;
- 9) nimetab peremudeleid ja kirjeldab pereliikmete rolli perekonnas;
- 10) väärtustab lähisuhteid, oskab suhet alustada ning teab, kuidas suhteid hoida;
- 11) mõistab seksuaalsuse olemust ja seksuaalse arengu individuaalsust ning teab turvalise seksuaalkäitumise põhimõtteid ja oma vastutust selles;
- 12) eristab lubatud ja lubamatut seksuaalkäitumist;
- 13) leiab infot nõustamis- ja kriisiabi võimaluste kohta kodukohas või selle lähiümbruses, kirjeldab, kuidas ja millal pöörduda õiguskaitseorganite poole;
- 14) mõistab uimastite omamise, tarbimise ja levitamise seotud riske ja vastutust;
- 15) hangib teavet teistelt inimestelt ning õpetaja juhendamisel teabeallikatest ja -tekstidest;
- 16) selgitab riiete hooldusmärkide tähendusi;
- 17) oskab kasutada lihtsamaid pangateenuseid;
- 18) teadvustab oma võimete, teadmiste ja oskuste tugevusi/nõrkusi;
- 19) nimetab võimetekohase elukutse omandamise võimalusi.

(10) Taotletavad õpitulemused 9.klassi lõpus, õpilane:

- 1) suhtleb tavaolukatsioonides adekvaatselt;
- 2) hindab oma ja kaaslaste otstarbekust tavaolukatsioonides ja vastavust ühiskonnainormidele;
- 3) teab kooselu reegleid ja norme toetavates inimsuhetes ning väärtustab hoolivust, armastust, ausust, õiglust ja vastutustunnet;
- 4) kirjeldab imiku ja väikelapse arendamise tingimusi ja hooldamise võtteid;
- 5) mõistab inimtegevuse peamiste ressursside (aeg, teadmised, raha, töö) tähtsust oma elus, oskab planeerida ressursside täiendamise/kulutamisega seotud tegevusi;
- 6) oskab küsida teavet kaasinimestelt, kasutada teabetekste ja teatmikke;
- 7) kirjeldab eluaseme omandamise, sisustamise ning hooldamisega seotud vajadusi, võimalusi, ohtusid ja kohustusi;
- 8) hindab nõustaja suunamisel adekvaatselt oma võimeid, teadmisi, oskusi, jätkuõppevõimalusi ja –tingimusi ning teen enda jaoks sobivaima karjäärivaliku;
- 9) teab oma peamisi õigusi ja kohustusi töötajana, nimetab info ja abi saamise võimalusi tööõigusega seotud küsimustes;

- 10) mõistab lepinguta töötamise ja ümbrikupalgaga seotud riske ja negatiivseid tagajärgi;
- 11) tunneb tööotsimisel ära inimkaubandusele viitavad märgid, teadvustab ohte ning kirjeldab õiget käitumist inimkaubanduse ohvriks sattumise korral.

3.6. Ajaloo ainekava

(1) Õpetuse eesmärgid, õpilane:

- 1) tajub aja kulgu ja oma elu lugu läbi põlvkondliku järjepidevuse;
- 2) teadvustab sotsiaalse ja looduskeskkonna muutumist ajas;
- 3) teab oluliste ajalooliste sündmuste põhifakte;
- 4) mõistab sündmustevahelisi ajalisi ning põhjus-tagajärg-seoseid;
- 5) teab, et minevik on olnud muutuv ja mitmekesine;
- 6) teab lugusid oma tuttavate täiskasvanute elust;
- 7) omab üldist ettekujutust Eesti ajaloost ja tänapäeva arengusuundadest;
- 8) teab ja väärtustab kombeid ja traditsioone oma kultuuris;
- 9) aktsepteerib teisi rahvusi ja kultuure ning on avatud nende tundmaõppimisele;
- 10) leiab infot erinevatest teabeallikatest ja oskab hinnata erinevate teabeallikate usaldusväärsust;
- 11) tajub ja tunneb üldinimlikke väärtusi ja moraalinorme;
- 12) tunneb jja järgib õukohaselt üldisi õigusnorme ning demokraatia põhimõtteid;
- 13) väärtustab Eestimaad oma kodumaana ning Eesti Vabariigi kodanikuks olemist.

(2) Taotletavad õpitulemused 6.klassi lõpus, õpilane:

- 1) tunneb huvi oma perekonnaga seotud minevikusündmuste vastu;
- 2) teab, et kodukoht ja elutingimused on ajaloo käigus muutunud;
- 3) tajub mineviku ja oleviku seoseid;
- 4) mõistab „põlvkonna” olemust;
- 5) mõistab ajalist järgnevust ajateljel, omab üldist ettekujutust kodukoha ajaloo perioodidest.

(3) Taotletavad õpitulemused 7.klassi lõpus, õpilane:

- 1) nimetab vanaaja olulisemaid kultuurisaavutusi;
- 2) selgitab õpitava ajalooperioodiga seostuvaid olulisemaid põhimõisteid;
- 3) nimetab tähtsamat muinasajast ja selle perioodidest;
- 4) selgitab üldisi fakte Eestist ja tema naabermaadest muinas- ja keskajal;
- 5) kirjeldab kõige üldisemal kujul keskaja olemust;
- 6) nimetab keskaja tähtsamaid leiutisi ja avastusi.

(4) Taotletavad õpitulemused 8.klassi lõpus, õpilane:

- 1) selgitab üldisi fakte uusaja sündmustest ja inimeste elu-olust Eestis kuni Esimese maailmasõja lõpuni;
- 2) nimetab Euroopa ja maailma uusaja tähtsamaid sündmusi, mis on mõjutanud Eesti ajalugu;
- 3) tunneb huvi Eesti mineviku vastu Euroopas;
- 4) teab, et Euroopas toimunud sündmused on oluliselt mõjutanud Eesti ajalugu;
- 5) kirjeldab, kuidas majanduslikud ja ühiskondlikud muutused on mõjutanud inimeste elukorraldust;
- 6) teab, et inimeste teadmised on arenenud suhtlemises teiste rahvastega;
- 7) mõistab sõdade erisust seoses ajaperioodiga;
- 8) kõrvutab ajateljel mõningaid olulisi Eestis ja Euroopas toimunud sündmusi;
- 9) tunneb ajaperioodi iseloomulikke tunnuseid.

(5) Taotletavad õpitulemused 9.klassi lõpus

- 1) tunneb huvi Eesti riigi ajaloo vastu;
- 2) teab sündmusi, mis on otseselt ja kaudselt mõjutanud sündmusi nii Eestis kui ka mujal Euroopas;
- 3) omab üldist ettekujutust Eesti ajaloost ja sellega seoses üldjoontes kogu maailma ajaloost;
- 4) mõistab, et eri ajastute kultuuri-, teaduse- ja tehnikasaavutused on olnud edasiviivaks jõuks riikide (ka Eesti) arengus;
- 5) teab, et poliitikal on suur roll maailma riikide omavahelistes suhetes;
- 6) kujutab ajateljele toetudes ette maailmas toimunud olulisemaid sündmusi;
- 7) nimetab oma põhiõigusi ning kohustusi EV kodanikuna;
- 8) kirjeldab Eesti riigi valitsemiskorda;
- 9) väärtustab oma kodumaad ning EV kodanikuks olemist.

3.7. Muusikaõpetuse ainekava

(1) Õpetuse eesmärgid, õpilane:

- 1) tunneb rõõmu musitseemisest;
- 2) omandab muusika kuulamise kogemuse;
- 3) laulab ja esineb pingevabalt;
- 4) rikastab oma tundeelu muusikaelamuse kaudu;
- 5) kujundab muusikalist maitset.

(2) Taotletavad õpitulemused 1.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) teeb vahet kõrgel ja madalal helil;
- 2) teeb vahet kiirel ja aeglasel muusikal;
- 3) tunneb rütmivorme TA, TI-TI, plaksutab neid kaasa;
- 4) liigub lihtsa muusika rütmis;
- 5) mängib õpitud rütme tuttavatel rütmipillidel;
- 6) tunneb ära Eesti hümnid, käitub hümnid laulmise ajal õigesti;
- 7) osaleb õpitud laulumängude mängimisel, hoiab rivi ja sõõri.

(3) Taotletavad õpitulemused 2.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) teeb vahet pikal ja lühikesel helil ja reageerib nendele erinevalt;
- 2) eristab kurvakõlalist meloodiat rõõmsakõnalisest;
- 3) tunneb helipikkusi ja rütmivorme TA, TI-TI, paus (ühelöögiline), mängib õpitud rütme tuttava laulu saateks kaasa;
- 4) laulab lihtsama regilaulu koorisosa;
- 5) laulab peast mõne lastelaulu;
- 6) mõtleb välja liigutusi tuttavates laulumängudes.

(4) Taotletavad õpitulemused 3.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) teab peast 3-4 lastelaulu;
- 2) laulab tuttavat laulu võimalikult selge diktsiooni ja õige kehahoiuga vaikselt/valjusti;
- 3) tunneb tuttavas laulus rütmivõltust TA-A, reageerib sellele keha liikumisega;
- 4) tähistab käega viibates kaheosalist taktimõõtu;
- 5) tunneb kuulatud muusikapala iseloomu;
- 6) tunneb hümnid, laulab esimest salmi kaasa;
- 7) teab mõnda rahvakalendri tähtpäevadega seotud rahvalaulu, osaleb nende laulmisel;
- 8) mängib paarides laulumänge.

(5) Taotletavad õpitulemused 4.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) laulab peast 5-6 laulu vaba ning kõlava tooniga, selge diktsiooniga, muudab laulmise ajal hääle tugevust;
- 2) tunneb 3-osalist taktimõõtu, seostab seda valsi rütmiga;
- 3) teeb vahet marsil ja valsil, valib õige liikumisviisi;
- 4) tunneb rütmivältust TA-A-A, tunneb selle ära õpitud laulus;
- 5) mõistab terminite valss, orkester, orkestrijuhut tähendust;
- 6) eristab puhkpillide mängu keel- ja löökpillide mängust;
- 7) laulab Eesti hümnit (laululehelt);
- 8) mängib laulumänge.

(6) Taotletavad õpitulemused 5.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) laulab peast 5-6 laulu vaba ning kõlava tooniga, selge diktsiooniga;
- 2) teeb vahet 2- ja 3-osalisel taktimõõdul;
- 3) lahendab lihtsamaid rütmiülesandeid 2/4 taktimõõdus;
- 4) tunneb tuttavas laulus rütmi TAI-RI, imiteerib seda mingil rütmipillil;
- 5) saab aru väljenditest valjult, vaikselt, valjenedes, vaibudes ja muudab oma hääle tugevust vastavalt;
- 6) iseloomustab kuulatud muusikat: vaikne, vali, rõõmus, kurb;
- 7) laulab kaasa Eesti hümnit;
- 8) teab mõnd eesti heliloojat, nimetab mõnd lastelaulu.

(7) Taotletavad õpitulemused 6.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) tunneb õpitud rütmistruktuure lauludes, muusikas;
- 2) eristab kõrget ja madalat mees- ja naishäält, nimetab koori häälerühmi;
- 3) tunneb levinumaid rahvalaule, rahvalaulu liike;
- 4) laulab regilaulu, teab regilaulu esitamise traditsioone;
- 5) tunneb eesti olulisemaid rahvapille, teab nende nimetusi;
- 6) teab mõningaid olulisemaid fakte eestlaste laulu- ja tantsupeost;
- 7) tunneb ja eristab duur- ja moll- helilaadi.

(8) Taotletavad õpitulemused 7.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) tunneb ja võrdleb uuemat ja vanemat rahvalaulu;
- 2) tunnetab rõhulist osa 3/4 rütmis, seostab seda vastavate liigutustega;
- 3) oskab nimetada hääle- ja kooriliike;
- 4) eristab kõrget ja madalat mees- ja naishäält; nimetab neid;
- 5) teeb muusika kuulamisel vahet kooriliikidel, nimetab neid;
- 6) tunneb rahvapille, nimetab neid;
- 7) teab, mis on häälemurre, tunneb häälehoiu põhimõtteid ja rakendab neid häälemurde perioodil.

(9) Taotletavad õpitulemused 8. klassi lõpus. Õpilane:

- 1) laulab peast 5-6 laulu;
- 2) laulab pingevalt, laulab õige hingamise ja selge diktsiooniga;
- 3) tunneb taktimõõte 2/4, 3/4, 4/4, oskab lahendada neis rütmiülesandeid;
- 4) tunneb helivältusi ja rütme TA, TI-TI, TAI-RI, TIRI-TIRI, TIRI-TI, TA-A, TA-A-A, TA-A-A-A ja pause;
- 5) on tutvunud viiuli- ja bassivõtmega;
- 6) tunneb järgmisi muusikazhanre: ooper, operett, muusikal, ballett, sümfoonia;
- 7) teab pillirühmi sümfooniaorkestris;
- 8) on tutvunud tähtnimetusega;

9) on tuttav nüüdismuusikaga.

(10) Taotletavad õpitulemused 9.klassi lõpus

- 1) laulab pingevalt tuttavaid lihtsa meloodiaga laule;
- 2) nimetab õpitud levinumaid muusikapalu;
- 3) on omandanud muusika kuulamise ja musitseerimise kogemuse;
- 4) tunneb ja suudab kaasa koputada levinumaid rütmstruktuure (2/4, 3/4, 4/4);
- 5) väärtustab eesti rahvamuusikat ja oskab nimetada eesti rahvapille.

3.8. Kunstiõpetuse ainekava

(1) Õpetuse eesmärgid. Õpilane:

- 1) kasutab töövahendeid ja – materjale eesmärgipäraselt, ohutult ja säästvalt;
- 2) vaatab ja võrdleb oma ja kaaslaste loomingut, iseloomustab kunstiteoseid, kasutades õpitud teadmisi ja erialast sõnavara, väljendab oma eelistusi ja selgitab seisukohti;
- 3) tunneb rõõmu kunstilisest tegevusest ja selle lõpptulemusest;
- 4) tunneb huvi kunstiteoste ja eesti kultuuripärandi vastu, väärtustab enda ja kaasinimeste loomingut.

(2) Taotletavad õpitulemused 1. klassi lõpus. Õpilane:

- 1) tunneb ära ja nimetab õpitud värvusi;
- 2) kujutab esemeid/olendeid orientiiride abil;
- 3) valmistab ette ja korrastab õpetaja juhendamisel oma töökohta;
- 4) täidab kunstiõpetuse ülesandeid koostegevuses, eeskuju ja näidise järgi.

(3) Taotletavad õpitulemused 2.klassis:

- 1) tunneb ja nimetab kasutatavaid töövahendeid ja – materjale;
- 2) leiab pildipinnal otsitava (õpetaja juhendamisel),
- 3) kujutab kõrvutiasetsevad sarnaseid figuure väiksemana ja suuremana;
- 4) võrdleb 2-3 tajutava tunnuse alusel (värvus, kuju, suurus) näidiseid ja valminud kujutisi õpetaja suunamisel;
- 5) valmistab ette ja korrastab õpetaja suunamisel oma töökohta;
- 6) osaleb koostegevuses.

(4) Taotletavad õpitulemused 3.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) kasutab ohutult töövahendeid ja – materjale;
- 2) kujutab loomi neile iseloomulikus seisundis;
- 3) märkab õpetaja suunamisel esemete ja figuuride detaile, täiendab kujutist;
- 4) järgib mustri rütmi;
- 5) võrdleb ja iseloomustab õpetaja suunamisel kahte kujutist tajutavate tunnuste alusel, väljendab kujutiste paiknemist pildiruumis;
- 6) korrastab oma töökohta;
- 7) täidab kunstiõpetuse ülesandeid eeskuju, näidise ja omandatud oskuste piirides suulise korralduse järgi.

(5) Taotletavad õpitulemused 4.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) kujutab inimest paigalasendis;
- 2) jälgib pinna katmisel kujutise kontuuri;
- 3) segab põhivärvide II astme värvid (tabeli eeskujul);
- 4) kujutab esemeid kahel horisontaalsel abijoonel (ees, taga);
- 5) voldib paberit eeskuju järgi.

(6) Taotletavad õpitulemused 5. klassi lõpus. Õpilane:

- 1) kasutab õpitud tehnikaid kunstitööde loomiseks;
- 2) kujutab inimest liikumises;
- 3) tõstab oma töödes tegelasi ja objekte esile suuruse, asukoha ja värvi valiku abil;
- 4) väljendab osalise kattumise abil esemete ja figuuride paiknemist üksteise suhtes ees- ja tagapool, keskel;
- 5) võrdleb oma ja kaaslaste töid;
- 6) osaleb vestlustes rahvuskultuuri ja – kunsti teemadel.

(7) Taotletavad õpitulemused 6.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) kasutab töövahendeid ja – materjale õigesti, otstarbekalt ja säästvalt;
- 2) arvestab inimese täisfiguuri kujutamisel pea suurust ja jalgade pikkust terve kehapikkuse suhtes, näo kujutamisel silmade asukohta sellel;
- 3) kujutab temaatilistes töödes värvide abil tegevuse aega ja kohta;
- 4) loob kujutatavale sisult ja vormilt sobiva tausta;
- 5) väljendab kujutatava suuruse muutumise abil selle paiknemist pildiruumis ees- ja tagapool;
- 6) kujundab oma lähemat ümbrust;
- 7) tunneb ja liigitab vaadeldud kunstitöid (maal, graafika, skulptuur).

(8) Taotletavad õpitulemused 7.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) leiab vaatluse ja võrdlemise teel inimese ameti olulisi tunnuseid (riietus, keskkond, töövahendid) ning väljendab neid temaatilistes töödes.
- 2) segab ja kasutab maalimisel värvide eri toone;
- 3) loob eri vahenditega mitmesuguseid pinnamustreid;
- 4) teeb kollaaži;
- 5) tunneb ja liigitab vaadeldud kunstitöid (arhitektuur jne);
- 6) mõistab originaalu, reproduktsiooni ja võltsingu olemust;
- 7) märkab kujunduselemente keskkonnas.

(9) Taotletavad õpitulemused 8.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) leiab vaatluse ja võrdlemise teel inimese vanust ja näoilmeid kõige enam iseloomustavaid tunnuseid ning väljendab neid temaatilistes töödes;
- 2) eristab õpetaja juhendamisel pildi koloriiti, oskab seda kirjeldada;
- 3) kujundab ornamenti, nimetab selle traditsioonilisi ja nüüdisaegseid kasutusvõimalusi;
- 4) eristab etenduses esinevaid eri kunstiliike (visuaalne, muusika, liikumine);
- 5) eristab kultuurinähtusi ja kunstiliike.

(10) Taotletavad õpitulemused 9. klassi lõpus, õpilane:

- 1) kasutab õpitud tehnikaid, töömaterjale ja – vahendeid, kujutamise ja kujundamise viise;
- 2) kujutab inimest eri vanuses, meeleolus, asendis ja tegevuses;
- 3) märkab suuremaid kompositsiooni- ja proportsioonivigu;
- 4) kirjeldab kunstiteoseid õpitud oskuste piires ja põhjendab oma eelistusi;
- 5) väärtustab kunstiloomingut.

3.9. Kehalise kasvatuse ainekava

(1) Õpetuse eesmärgid ja õpitulemused:

- 1) lähtutakse kooli õppekavas sätestatud kehalise kasvatus õppeaine eesmärkidest ning sama vanade laste õpitulemustest;
- 2) arvestatakse lihtsustatud õppel olevate õpilaste arenguvajadusi ja õppetöö rõhuasetusi.

3.10. Tööõpetuse ainekava

(1) Õpetuse eesmärgid. Tööõpetusel on õpetatava lapse arengus ja eluks ettevalmistusel täita oluline roll. Õpilane:

- 1) omandab vajalikud oskused ning tööharjumused eluks, võimetele vastavaks tööks ja harrastusteks;
- 2) teab oma peamisi õigusi ja kohustusi töötajana;
- 3) õpib tundma ning õigesti ja säästlikult kasutama materjale, töö- ja tehnilisi vahendeid;
- 4) õpib töötama suulise ja kirjaliku instruksiooni järgi;
- 5) õpib töötama teksti ja elementaarsete tööjooniste järgi;
- 6) omandab õiged tehnoloogilised võtted materjalide töötlemiseks, arvestab töötamisel töötervishoiu ja ohutustehnika nõuetega;
- 7) õpib oma tööd kavandama, plaani järgi sooritama, kontrollima, hindama.
- 8) arendab loovust ja esteetilist maitset;
- 9) õpib töötama üksi ning koos teistega, hindama tööks vajalikke isiksuseomadusi;
- 10) õpib hindama tööd ning iseennast teatud elukutse omandamise seisukohalt;
- 11) on võimeline omandama kutseharidust.

(2) Taotletavad õpitulemused 1.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) tunneb õpitud kasutatava materjali ära;
- 2) joonistab šablooni alusel;
- 3) rebib paberit eesmärgistatult;
- 4) lõikab silma järgi ning kontuuri mööda paberitükke ja ribasid;
- 5) liimib paberit;
- 6) voldib paberilehe pooleks ja neljaks ning ruudu diagonaalselt pooleks;
- 7) voolib rullimise, veeretamise ja lamendamise teel lihtsamaid kujundeid ja esemeid.

(3) Taotletavad õpitulemused 2.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) tunneb ja nimetab õpitud materjale;
- 2) kasutab joonlauda sirgjoone tõmbamiseks (läbi ühe ja kahe punkti);
- 3) teeb voltimise teel lihtsamaid esemeid;
- 4) joonistab šablooni abil kujundeid, lõikab neid välja, liimib ja täiendab;
- 5) lõikab õhukest riidet silma järgi;
- 6) kasutab õpitud voolimisevõtteid sõltuvalt eesmärgist.

(4) Taotletavad õpitulemused 3.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) nimetab kasutatud materjalide omadusi (rabe, õhuke, paks, peenike jms) suunamisel;
- 2) valib töövõtteid lähtuvalt materjalist;
- 3) kasutab šablooni;
- 4) kasutab materjali ökonoomselt;
- 5) valmistab voltimise teel lihtsamaid kujundeid;
- 6) mõõdab paberil pikkusi täiscentimeetrites;
- 7) lõikab kääridega mitmesuguseid kujundeid paberist, õhemast kartongist ja riidest;
- 8) paneb niiti nõelasilmast läbi;
- 9) tikib eelpistet;
- 10) õmbleb riidele kahe auguga nõöpi;

- 11) torkab naaskliga auke;
- 12) valmistab tähtpäevalisi ruumikaunistusi.

(5) Taotletavad õpitulemused 4.klassi lõpus. Õpilane:

- 1) teeb punumistöid (palmik, järjehoidja);
- 2) lõikab šablooni abil kartongist ja riidest kujundeid;
- 3) teeb meisterdamistöid erinevatest materjalidest;
- 4) paneb niidi nõelasilmast läbi ja teeb sõlme;
- 5) teeb käsitsi lihtõmblust;
- 6) teeb üleloomispistet;
- 7) õmbleb riidele kannaga nõöpi;
- 8) käsitseb heegelnõela;
- 9) heegeldab alg- ja ahelsilmust;
- 10) käsitseb naasklit, haamrit ja naelu;
- 11) kasutab materjali ökonoomselt;
- 12) kaunistab tähtpäevaks ruumi;
- 13) hindab oma tööd esteetilisest ja praktilisest küljest.

(6) Taotletavad õpitulemused 5.klassi lõpus. Õpilane:

Käsitöös

- 1) tikib üherealisi pisteid;
- 2) heegeldab alg-, ahel- ja kinnissilmuseid, heegeldab edasi-tagasi ridadena, tunneb heegeldamise ja kudumise õpitud tingmärke;
- 3) määrab varraste ja lõnga omavahelist sobivust;
- 4) koob parem- ja pahempidiseid silmuseid edasi-tagasi ridadena;
- 5) traageldab väljalõigatud detaile;
- 6) õmbleb lihtõmblust, ühekordset ja kahekordset palistust;
- 7) õmbleb riidele kannaga ja kannata nõöpi;
- 8) viimistleb valminud töid (õpetaja abiga).

Kodunduses

- 1) koristab klassiruumi ja oma tuba, valib sobivad koristusvahendid;
- 2) hoiab korras oma kooliriided;
- 3) valmistab lihtsamaid toite;
- 4) katab laua vastavalt menüüle;
- 5) täidab elementaarseid lauakombeid;
- 6) kaunistab klassiruumi ja oma kodu tähtpäevaks.

Puidutöös

- 1) kasutab joonlauda esemete mõõtmisel;
- 2) märgib toorikule punkte, sirgjooni, ristjooni, ringjooni ja kaari;
- 3) järkab puitliistust etteantud pikkusega detaile;
- 4) saab jõhvsaga, võnksaga ja elektrilise tikksaega kõverjoonelisi kujundeid;
- 5) viimistleb pinda viili ja lihvpaberiga;
- 6) ühendab puitdetaile liim-, kruvi- ja naelliite abil.

(7) Taotletavad õpitulemused 6. klassi lõpus. Õpilane:

Käsitöös

- 1) kavandab ja valmistab lihtsaid esemeid;
- 2) valib tikkimiseks sobivaid materjale ja töövahendeid;
- 3) tikib kaherealisi pisteid;
- 4) heegeldab ja koob ringselt;

- 5) koob sokki;
- 6) käsitseb õmblusmasinat ja õmbleb sellega;
- 7) õmbleb kahekordset palistust ja kahekordset õmblust;
- 8) õmbleb pealeõmmeldud taskut;
- 9) viimistleb erinevates tehnikates töid.

Kodunduses

- 1) hoiab korras ja kaunistab kodu;
- 2) korrastab ja hooldab oma rõivaid;
- 3) valib toiduaineid ja valmistab lihtsamaid toite;
- 4) teab tervisliku toitumise põhimõtteid;
- 5) käitub toitu serveerides ja lauas olles viisakalt.

Puidutöös

- 1) hõõveldab antud mõõtmetega nelikantliistu, silindrit ja koonust;
- 2) märgib ja töötleb baaspindu, rist- ja keeltappi;
- 3) puurib avasid akutrelliga ja puurpingil;
- 4) ühendab puitdetaile liim-, kruvi- ja tappliitiga;
- 5) viimistleb valminud esemeid: toonib, pahteldab ja värvib.

(8) Taotletavad õpitulemused 7.klassi lõpus. Õpilane:

Käsitöös

- 1) kavandab ja valmistab lihtsaid esemeid;
- 2) tikib pinnakattepisteid: mähk-, rist-, narmaspiste;
- 3) loeb lihtsamaid heegelskeeme ja koekirju;
- 4) heegeldab ääre- ja vahepitse;
- 5) koob kinnast;
- 6) koob kahe eri värvi lõngaga;
- 7) käsitseb õmblusmasinat ja õmbleb sellega;
- 8) õmbleb tõmblukk-kinnist;
- 9) vahetab katkiläinud tõmblukku;
- 10) õmbleb sissevõtteid;
- 11) töötleb eseme alläärt;
- 12) teeb nõõpauke, õmbleb riidele trukke, haake;
- 13) viimistleb ja hooldab valminud töid.

Kodunduses

- 1) kasutab lihtsamaid võtteid rõivaste korrastamisel;
- 2) kasutab triikrauda ning pesumasinat;
- 3) hooldab jalatseid;
- 4) valmistab iseseisvalt lihtsamaid toite.

Puidutöös

- 1) jätkab puittoorikust võtteid 45-kraadise nurga all;
- 2) märgib puittoorikule kõverjoonelise kontuuriga detaile;
- 3) mõõdab detaili läbimõõtu nihikuga ja kontrollib harkkaliibriga;
- 4) märgib ja töötleb rööptappe;
- 5) puurib avasid silinder- ja reguleeritava puuriga;
- 6) saeb kõverjoonelisi kontuure tikksae ja lintsaega;
- 7) kinnitab puittooriku treimiseks treipingi tsentrite vahele ja metalltooriku padrunisse;
- 8) treib puidust silindrilisi astmelisi detaile.

(9) Taotletavad õpitulemused 8.klassis. Õpilane:

Käsitöös

- 1) kavandab käsitööeset, valib selle valmistamiseks sobivad materjalid ja töövahendid;
- 2) jäljendab mustreid ja kannab need riidele;
- 3) teeb pilutamise eeltöid ja tikib pilutikandit;
- 4) heegeldab skeemi järgi;
- 5) koob skeemide järgi erinevaid koekirju;
- 6) valmistab lõngast nõopi;
- 7) käsitseb elektriõmblusmasinat;
- 8) õmbleb lihtsamaid volte, sirget passet, kraed;
- 9) leiab ja kopeerib lõikeid lõikeleheltele;
- 10) viimistleb erinevates tehnikates töid;
- 11) parandab riideid.

Kodunduses

- 1) kasutab otstarbekalt taskuraha;
- 2) kujundab oma tuba;
- 3) juhindub pakendiinfost;
- 4) katab laua olenevalt ürituse eesmärgist;
- 5) valib ja kasutab erinevaid puhastusaineid;
- 6) valmistab toite mitmesugustest algmaterjalidest.

Puidutöös

- 1) loeb jooniselt detaili mõõtmeid ja teeb lihtsaid jooniseid;
- 2) saab ja hõveldab detaile puidutöötluspinkidel;
- 3) valmistab keeltappi, puurib tapipesasid;
- 4) valmistab lihtsamaid mööbliesemeid;
- 5) kõrvaldab puidurikkeid korkimisega;
- 6) valmistab ja kasutab puiduseotisi;
- 7) lõikab ümarpulki lõikepeaga;
- 8) treib keeruka kujuga detaile tsentrite vahel ja ketastoorikuid kinnituskettal.

(10) Taotletavad õpitulemused 9.klassis. Õpilane:

Käsitöös

- 1) valib tikkimiseks, kudumiseks, heegeldamiseks ja õmblemiseks vajaliku materjali ja töövahendid ning õige tehnoloogia;
- 2) jäljendab mustreid ja kannab neid riidele;
- 3) heegeldab skeemi järgi;
- 4) koob kindaid ja sokke ning koob kirjalist pinda ja lihtsamaid pitsilisi koekirju tingmärkide järgi;
- 5) määrab ära oma riiete suurusnumbri;
- 6) õmbleb lihtsamaid esemeid iseseisvalt, õmbleb volange;
- 7) võtab lõikelehelte lõike, paigutab lõiked riidele ja lisab õmblusvaru;
- 8) kasutab ainealast teabekirjandust;
- 9) loeb ja mõistab valmisriiete etikette, arvestab sellel esitatavat teavet;
- 10) hooldab erinevast materjalist rõivaid ning õmblusmasinat.

Kodunduses

- 1) korrastab tuba/korterit;
- 2) kasutab ja hooldab köögitehnikat;
- 3) valmistab toitu, järgides hügieenireegleid;
- 4) oskab end ja oma peret otstarbekalt majandada;
- 5) oskab rakendada säästlikkuse põhimõtteid.

Puidutöös

- 1) oskab lugeda tööjoonist teadmiste/oskuste ulatuses;
- 2) mõõdab joonlauda, nihiku ja mõõdulindi abil eseme joonmõõtmed ja vajaduse korral tähendab neid lihtsa eskiisi kujul üles;
- 3) valmistab puidust ja plastist detaile etteantud mõõtmeid arvesse võttes ja sobivaid puidutöövahendeid kasutades;
- 4) viimistleb puitsemeid toonimise, värvimise või lakkimisega;
- 5) ühendab puitdetaile liim-, nael-, kruvi-, polt-, pulk- või tappliitega;
- 6) remondib, restaureerib või renoveerib lihtsaid mööbliesemeid ja ehituslaudsepa tooteid.

5.Lihtsustatud õppes õppiva õpilase hindamine

Vt Uhtna Põhikooli õppekava lisa 3 *Õpilaste hindamise kord Uhtna Põhikoolis.*